

Evaluering af kursusforløbet Skoleudvikling I Praksis

Midtvejsnotat efter første og anden kursusgang

2014

Evaluering af kursusforløbet Skoleudvikling I Praksis

Midtvejsnotat efter første og anden kursusgang

2014

Evaluering af kursusforløbet
Skoleudvikling I Praksis

© 2014 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form
på: www.eva.dk

ISBN (www) 978-87-7958-785-1

Indhold

1	Indledning	5
2	Vurderinger af de enkelte elementer i kursusdagene	8
2.1	Udbytte af vodcast og skoleoplæg i plenum	8
2.2	Udbytte af arbejdet i workshopgrupper	11
2.3	Rammer for kursusdagene	14
2.4	Afrunding af kursusdagene	14
2.5	Samlet udbytte af kursusdagene	14
2.6	Opfølgning på skolen	15
3	Forberedelse til kursusdagene	17
3.1	Deltagernes forberedelse til SIP 1	17
3.2	Deltagernes forberedelse til SIP 2	18
4	Opmærksomhedspunkter	21

1 Indledning

Undervisningsministeriet (UVM) har iværksat et kursusforløb, Skoleudvikling I Praksis (SIP), for alle institutioner, der udbyder gymnasiale uddannelser. Forløbet består af fire kursusdage i løbet af 2014. Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) har fået til opgave at gennemføre en evaluering af kursusforløbet.

Evalueringen af SIP har et dobbelt sigte. Den skal for det første kvalificere den løbende planlægning af kurserne i SIP. I praksis vil det sige, at der gøres et nedslag efter de to første kursusgange, som kan bidrage til at kvalificere de to næste kursusgange.

For det andet skal evalueringen følge op på, om og hvordan skolerne har kunnet anvende kursusforløbet og de temaer, der er taget op i arbejdet med at udvikle kvaliteten af elevernes læring. Denne del af evalueringen kan angive opmærksomhedspunkter, som UVM skal være opmærksom på i forbindelse med fremtidige indsatser.

I dette notat fremlægger EVA en midtvejsevaluering på baggrund af de to første kursusdage – SIP 1 og SIP 2 - i SIP-kursusforløbet. Notatet fremhæver fordele og ulemper ved tilrettelæggelsen af kursusgangene set i forhold til deltagernes tilfredshed og udbytte af de enkelte elementer, og det peger på en række opmærksomhedspunkter i det videre arbejde med kursusforløbet.

Når alle fire kursusdage er afholdt, gennemfører EVA en samlet evaluering af forløbet.

Om Skoleudvikling I Praksis (SIP)

SIP er tilrettelagt i et samarbejde mellem UVM, lederforeningerne på de gymnasiale ungdomsuddannelser og de faglige organisationer (GL (Gymnasieskolernes Lærerforening), IDA og DJØF). Formålet med kursusforløbet er at støtte skolernes arbejde med at udvikle kvaliteten af elevernes læring. Et væsentligt sigte er således at sikre en forankring af viden i praksis.

Kursusforløbet fokuserer på fire temaer:

- Elevernes udbytte
- Undervisnings- og arbejdsformer
- Lærersamarbejde og nye tilrettelæggelser af skolehverdagen
- Kvalitetsløft på institutionsniveau gennem dialog.

Alle skoler med gymnasiale uddannelser er blevet inviteret til at deltage med fire personer. Det har været UVM's intention, at to af disse skulle være ledere, og at en skulle være tillidsrepræsentant. Kurset er planlagt ud fra en forventning om, at de samme personer deltager i alle fire kursusgange, for at understøtte, at den enkelte skoles ledelse og centrale medarbejdere får et fælles grundlag for kvalitetsarbejdet.

I alt 209 institutioner har tilmeldt sig kursusforløbet, hvilket svarer til 92 % af de skoler, der udbyder en eller flere af de fire gymnasiale uddannelser.

Tilrettelæggelse af kursusforløbet

Forløbet planlægges som fire kursusdage. Hvert tema danner rammen for en enkelt kursusdag.

Der ligger en kursusdag i hvert kvartal i 2014. De fire kursusdage bliver gennemført i otte parallelle spor med følgende geografiske fordeling:

- Spor 1: Aalborg
- Spor 2: Aarhus
- Spor 3: Kolding
- Spor 4: Middelfart
- Spor 5: Nyborg
- Spor 6: Roskilde
- Spor 7: Lyngby
- Spor 8: Lyngby.

Hvert spor ledes af en intern kursusleder fra UVM og to eksterne kursusledere, som i det daglige er ledere på institutioner, der udbyder gymnasiale uddannelser.

De to første kursusdage er blevet gennemført i hhv. marts og maj 2014. Den første kursusdag (SIP 1) havde fokus på elevernes udbytte af undervisningen og havde til formål at give skolerne input til og sparring med hensyn til at udvikle metoder til arbejdet med mål, effekter og resultater i forbindelse med elevernes faglige udbytte, trivsel m.v. på et videnbaseret grundlag.

Den anden kursusdag (SIP 2) havde fokus på udvikling af undervisnings- og arbejdsformer. Her var formålet at give skolerne input til og sparring med hensyn til at udvikle tilrettelæggelsen af undervisningen og samarbejdet mellem lærerne for at fremme elevernes udbytte af undervisningen.

De to resterende kursusdage bliver gennemført i hhv. september og december 2014. Her vil formålet være, at skolerne udvikler undervisningspraksis, undervisningsorganisering og årsplanlægning med henblik på stort læringsudbytte og effektiv ressourceanvendelse (tredje kursusdag – SIP 3) og udvikler metoder til en samlet kvalitetsudvikling, hvor den enkelte skoles vigtigste udviklingsbehov er styrende for skolens indsatser (fjerde kursusdag - SIP 4).

Datagrundlag og organisering af opsamlingen

Denne midtvejsevaluering bygger på en samlet analyse af to typer af materiale, hhv. to spørgeskemaundersøgelser og 16 telefoninterview med deltagere på kursusdagene.

Efter hver af de to kursusgange er deltagerne blevet bedt om at besvare et spørgeskema om deres umiddelbare tilfredshed med kurset, herunder den praktiske tilrettelæggelse af de to kursusgange. Spørgeskemaundersøgelserne afdækker desuden deltagerens udbytte af de enkelte elementer på kursusdagene. Spørgeskemaet om SIP 1 er udarbejdet af UVM. Spørgeskemaet om SIP 2 er udarbejdet af EVA i samarbejde med UVM. Begge undersøgelser er gennemført af GL-E (Gymnasieskolernes Lærerforenings Efteruddannelse), som har opsat og udsendt spørgeskemaerne og indsamlet svar fra deltagerne i SIP.

Spørgeskemaundersøgelsen efter SIP 1 har en svarprocent på 71, mens undersøgelsen efter SIP 2 har en svarprocent på 69. Begge dele anses for at være tilfredsstillende. Det har dog ikke været muligt for GL-E at levere en bortfaldsanalyse. Vi kan derfor fx ikke vide, om fordeling på kursusspor, skoletype og funktion er en anden i undersøgelsen, end den er blandt samtlige deltagere i SIP, og vi kan ikke udelukke, at sådanne skævheder kan påvirke undersøgelsens resultater. Resultaterne af spørgeskemaundersøgelserne skal derfor læses med dette forbehold, men med den tilfredsstillende svarprocent er problemet ikke af betydning for undersøgelsens validitet. Af rapporten fremgår det desuden, hvis der er interessante signifikante forskelle på svarene med hensyn til, hvilket spor kursisterne har deltaget på (spor 1-8), hvilken skoletype de repræsenterer (stx/hf, hhx, htx eller VUC), eller hvilken funktion de har på skolen.

EVA har endvidere gennemført telefoninterview med 16 deltagere, herunder otte ledere, fire tillidsrepræsentanter og fire lærere uden tillidshverv. De interviewede er fordelt sådan, at der er tale om to ledere og to lærere fra hver af de fire skoletyper stx, hhx, htx og hf/VUC. Der er samlet blevet gennemført interview med en leder og en lærer fra hvert af de otte forskellige kursusspor. Interviewpersonerne er tilfældigt udvalgt blandt kursusdeltagerne.

Interviewene har haft til formål at uddybe svarene i spørgeskemaundersøgelsen, så de rummer de forskellige deltagergruppers oplevelser og vurderinger af elementerne og det samlede program for de to afholdte kursusdage. EVA har udarbejdet spørgerammen for interviewene i samarbejde med UVM.

En projektgruppe på EVA, bestående af evalueringskonsulent Mikkel Wittenburg Petersen, specialkonsulent Pernille Hjeremov (projektleder) og metodekonsulent Jacob Brauner Jørgensen, har udarbejdet spørgeskema til SIP 2, gennemført telefoninterview, analyseret det indsamlede materiale og udarbejdet denne midtvejsevaluering.

Om notatets opbygning

Notatet består af tre kapitler ud over denne indledning. I kapitel 2 fremlægges erfaringer med og vurderinger af de enkelte elementer i kursusdagene samt vurderinger af dagene samlet set. Kapitel 3 beskriver deltagernes forberedelse af kurset inden kursusdagene. Endelig indeholder kapitel 4 EVA's opmærksomhedspunkter til det videre arbejde med kursusforløbet.

2 Vurderinger af de enkelte elementer i kursusdagene

Kursusdagene er bygget op som en kombination af fælles oplæg om ny viden og gensidig sparring i workshopgrupper. De fælles oplæg formidles dels via såkaldte vodcast (videoer med oplæg af forskere, praktikere og andre videnpersoner), dels via mundtlige oplæg på stedet af repræsentanter for gymnasiale uddannelser.

Dette kapitel viser, at deltagerne vurderer, at arbejdet i workshopper er det element, som indtil videre har givet det største udbytte. Midtvejsevalueringen viser samtidig, at det har været vanskeligt for nogle deltagere at se, hvordan de enkelte dele af SIP hører sammen, dvs. hvilken praktisk betydning de faglige input gennem vodcast og skoleoplæg om formiddagen skal have for arbejdet i workshopper om eftermiddagen.

Mange deltagere peger på, at vodcastene ikke i særlig høj grad er blevet sat i spil på den enkelte workshopdag, men at de kan få betydning for det videre arbejde på skolerne, da de kan vises lokalt til fx pædagogiske dage, drøftelser i faggrupper osv. Nogle skoler har allerede indledt udviklingsprocesser, som er direkte afledt af SIP, mens andre i højere grad ser SIP som en inspiration til det igangværende udviklingsarbejde.

Dette kapitel uddyber deltagerens vurdering af de enkelte elementer i SIP og skolernes foreløbige opfølgning på SIP.

2.1 Udbytte af vodcast og skoleoplæg i plenum

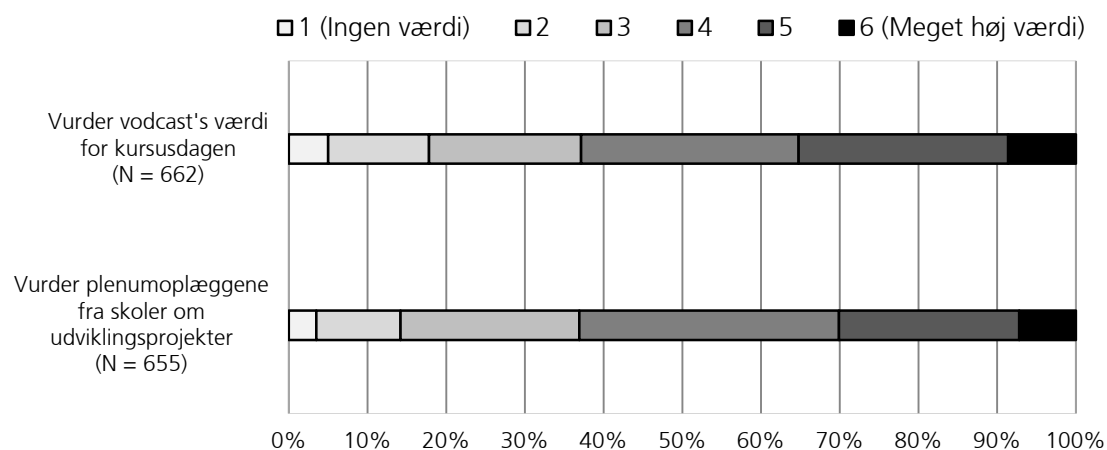
Formiddagens program bestod både på SIP 1 og på SIP 2 af tre vodcast, og to mundtlige oplæg i plenum om udviklingsprojekter på skoler. Vodcast var fælles på tværs af de otte kursusspor, hvor skoleoplæggene varierede fra spor til spor. Dette afsnit beskriver, hvordan deltagerne vurderer tilrettelæggelse og udbytte af formiddagens program.

Formiddagens program for SIP 1

I SIP 1 var det elevernes udbytte af undervisningen, der var i fokus. Om formiddagen blev der vist tre vodcast, der kredsede om dette tema – en vodcast med et oplæg af lektor Camilla Hutters fra Center for Ungdomsforskning om unges motivation, engagement og læring, en anden vodcast med et oplæg af professor Helle Mathiasen fra Center for Undervisningsudvikling og Digitale Medier, Aarhus Universitet om den perfekte undervisning ifølge eleverne og en tredje vodcast med rektor Jette Rygaard Poulsen fra Vesthimmerlands Gymnasium og HF med et oplæg om undervisning af talentfulde elever.

Derudover bestod formiddagens program af to mundtlige plenumoplæg fra skoler om projekter og tiltag i relation til elevernes udbytte af undervisningen. De mundtlige plenumoplæg var forskellige fra kursusspor til kursusspor.

Figur 1
Deltagernes vurdering af formiddagens program i SIP 1

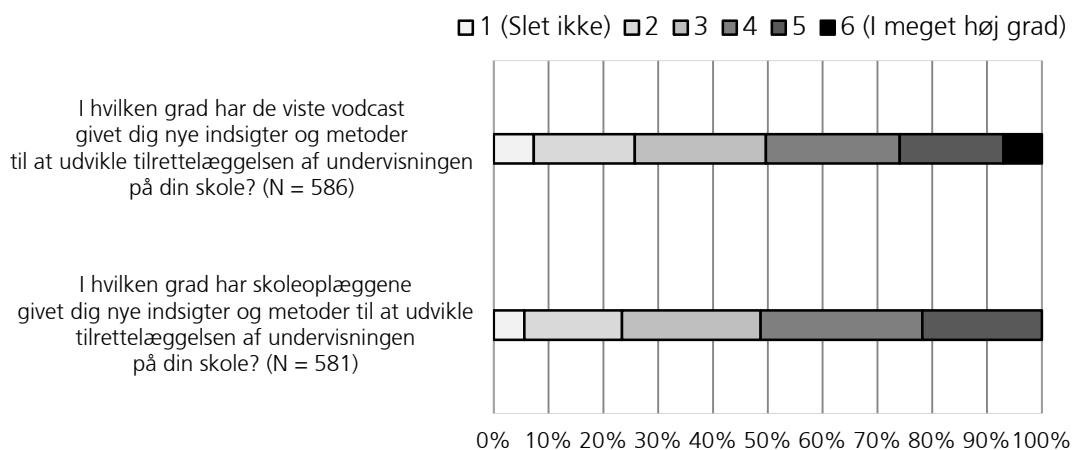
Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt alle deltagere, GL-E.

Som det fremgår af figur 1, er det meget forskelligt, hvordan deltagerne i SIP 1 vurderer vodcastenes værdi for kursusdagen. 18 % af deltagerne svarer "1" eller "2", 47 % svarer "3" eller "4", og 35 % svarer "5" eller "6" på en skala fra 1 til 6, hvor "1" er "Ingen værdi", og "6" er "Meget høj værdi". Efter SIP 1 blev deltagerne også bedt om at vurdere skolernes plenumoplæg om udviklingsprojekter. 30 % af deltagerne svarer enten "5" eller "6", 56 % svarer "3" eller "4", og 14 % svarer "1" eller "2".

Formiddagens program for SIP 2

I SIP 2 var temaet undervisnings- og arbejdsformer, hvilket afspejles i de tre vodcast, der blev vist om formiddagen. Konsulent Sverri Hammer præsenterede i første vodcast erfaringer fra ramme-forsøg med nye arbejdsformer. Anden vodcast med rektor Hanne Leth Andersen fra Roskilde Uni-versitet handlede om skriftlighed, vejledning og progression i relation til elevernes læreprocesser, og den sidste vodcast med professor Lars Ulriksen fra Københavns Universitet handlede om gym-nasiefremmede elever. Derudover bestod formiddagens program i SIP 2 af to plenumoplæg om skoleudviklingsprojekter.

Figur 2
Deltagernes udbytte af formiddagens program i SIP 2

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt alle deltagere, GL-E.

Ifølge spørgeskemaundersøgelsen er der også i SIP 2 stor forskel på, hvordan deltagerne vurderer udbyttet af vodcast og oplæg. Figur 2 viser, i hvilken grad vodcastene har givet deltagerne nye indsigter og metoder til at udvikle tilrettelæggelsen af undervisningen. Hver fjerde deltager svarer "1" eller "2" på en skala fra 1 til 6, hvor "1" er "Slet ikke", og "6" er "I meget høj grad". Tilsvarende svarer hver fjerde "5" eller "6". Fordelingen er, som det også fremgår af figur 2, næsten den samme, hvad angår skoleoplæggene.

En nærmere analyse af deltagernes tilbagemeldinger om udbyttet af skoleoplæggene viser, at det i højere grad er deltagere fra hhx, htx og VUC, der vurderer udbyttet af skoleoplæggene til at være enten "5" eller "6". Det vurderer hhv. 33 %, 37 % og 37 %. Blandt deltagere fra stx vurderer 20 %, at udbyttet af oplæggene ligger i den højeste ende af skalaen.

Deltagerne oplever altså udbyttet af både vodcast og plenumoplæg forskelligt. For nogle har oplæggene primært givet viden og inspiration, mens det for andre har været kendt stof. En lærer fra hhx fortæller:

Generelt synes jeg, de har været ret inspirerende, faktisk. Der har måske været et enkelt indlæg eller to, man kendte i forvejen. Men vi har faktisk også brugt det, efter at vi er kommet hjem. Jeg synes, det er gode og relevante ting, de har fundet frem.

En lærer fra stx beskriver sit syn på vodcastene og de mundtlige oplæg således:

Vodcast og de mundtlige oplæg i plenum er fine. De er relevant korte, i den forstand, at vi får nogle input hurtigt. (...). Så er der jo altid forskel på kvaliteten af de oplæg, der så er. (...). Den korte vodcast fungerer udmærket som perspektiv og ide. (...). Men som vigtig faktor til kommende dialog bliver det mere sporadisk. Men de skal helt sikkert med. Og det, at man kan finde dem senere, vinder de noget i kvalitet.

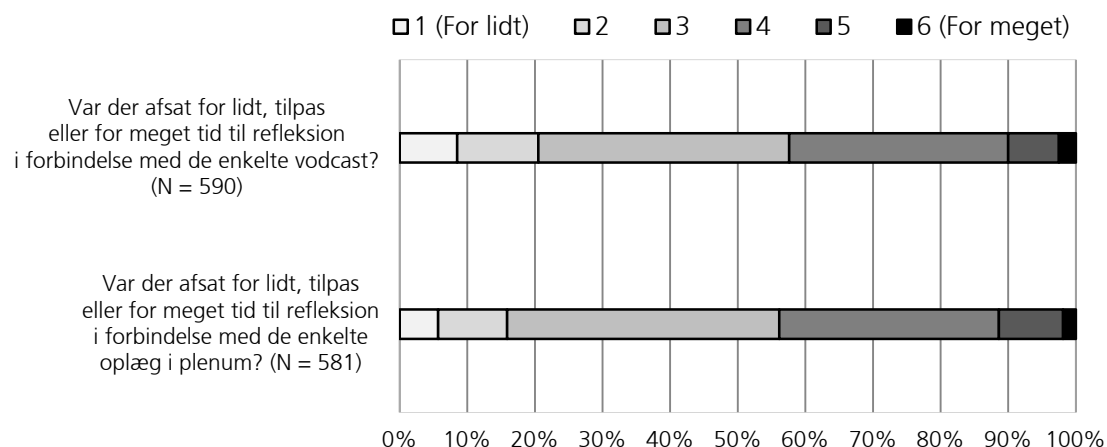
Nogle interviewede deltagere vurderer, at der i vodcastene ikke præsenteres ny viden, men at de kan bruges til at danne et fælles grundlag for skolens arbejde. Et vigtigt element i den forbindelse er, påpeger deltagere, at vodcast i fremtidige sammenhænge kan vises lokalt, fx i forbindelse med opstart af udviklingsprojekter eller andre pædagogiske processer.

Tilrettelæggelsen af formiddagens program

Både spørgeskemaundersøgelserne og det kvalitative materiale peger på, at en del af deltagere i SIP ønsker mere refleksion over og diskussion af de faglige indlæg på kursusdagene, evt. på bekostning af vodcast. Mange deltagere foreslår at se vodcast hjemmefra frem for at bruge en stor del af kursusdagen på at se film.

Figur 3

Deltagernes vurdering af tilrettelæggelsen af formiddagens program i SIP 2

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt alle deltagere, GL-E.

Tabel 1
Deltagernes vurdering af tilrettelæggelsen af formiddagens program i SIP 2

Svar på en skala fra 1 til 6, hvor "1" er "For lidt" og "6" er "For meget"	1-2	3-4	5-6
Var der afsat for lidt, tilpas eller for meget tid til refleksion i forbindelse med de enkelte vodcast? (N = 560)	21 %	69 %	10 %
Var der afsat for lidt, tilpas eller for meget tid til refleksion i forbindelse med de enkelte oplæg i plenum? (N = 552)	16 %	73 %	11 %

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt alle deltagere, GL-E.

Figur 3 viser fordelingen af svar på spørgsmålet om, hvorvidt der var afsat for lidt, tilpas eller for meget tid til refleksion i forbindelse med de enkelte vodcast. Svarene placerer sig på en skala fra 1 til 6, hvor "1" er "For lidt", og 6 er "For meget". 69 % af de adspurgte deltagere svarer i spørgeskemaundersøgelsen enten "3" eller "4". 21 % svarer "1" eller "2", og 10 % svarer "5" eller "6".

Deltagerne er også blevet spurgt om, hvorvidt der var afsat for lidt, tilpas eller for meget tid til refleksion over de enkelte oplæg i plenum. 73 % af de adspurgte svarer enten "3" eller "4". 16 % af deltagerne svarer "1" eller "2", og 11 % svarer "5" eller "6".

Det kvalitative materiale peger på, at nogle deltagere ønsker mere tid til spørgsmål og refleksion i plenum efter vodcast og oplæg. Der efterspørges også tid til opsamling og diskussion, da der derved kan skabes en bedre sammenhæng mellem formiddagens program og de efterfølgende workshopper. En vicerektor fra stx beskriver det således:

Det har været nogle glimrende videoer med spændende indhold. Men jeg har ikke kunnet forstå, hvorfor jeg skulle tage til "xx-by" for at sidde i et konferencelokale og se video. Især når der ikke er nogen fælles efterbehandling af det. Det skulle være en del af lektierne at se dem hjemmefra. (...) Det smarte ved videoer er, at de kan bruges asynkront, og så sidder vi her og skal se dem synkront. Hvis de havde udmøntet dem i nogle synkron øvelser, hvor det er vigtigt, at man er samlet, så ville jeg kunne forstå det.

Flere deltagere ønsker mere variation og færre vodcast i starten af dagen. En deltager skriver i spørgeskemaundersøgelsen:

Ikke for mange vodcasts; de fjerner dynamikken, det levende, muligheden for at stille spørgsmål.

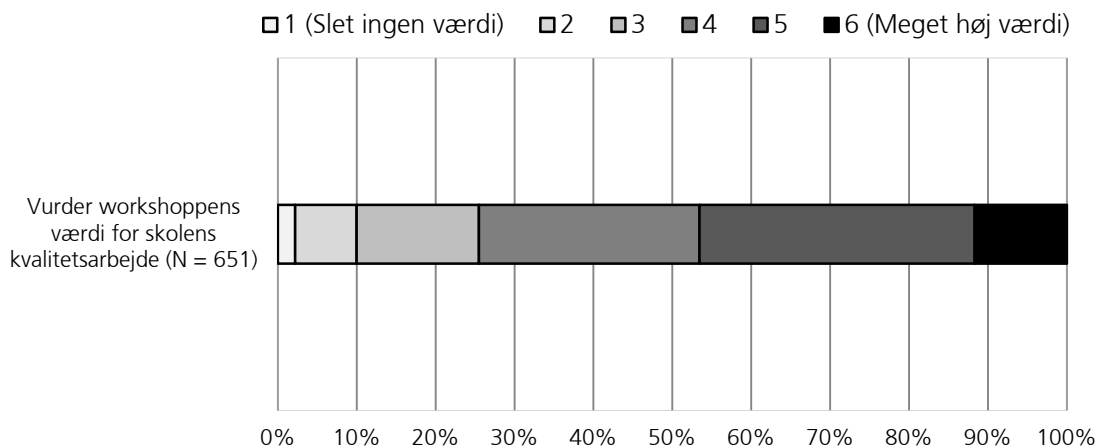
Overordnet set giver mange af deltagerne udtryk for, at vodcast evt. kan være en del af forberedelsen. Nogle interviewede deltagere mener desuden, at det at se vodcast hjemme giver større mulighed for, at indholdet kan være til inspiration, når man udarbejder sit workshopoplæg. Nogle deltagere peger derfor på, at formiddagen kan bruges til fælles refleksion over vodcastene. En deltager foreslår desuden, at der kan etableres en Skype-forbindelse til de involverede forskere, som så kan svare på spørgsmål og deltage i den fælles diskussion af vodcastene.

2.2 Udbytte af arbejdet i workshopgrupper

Både på SIP 1 og SIP 2 bestod eftermiddagens program af workshop. På SIP 1 varede workshopperne to timer, og på SIP 2 var de programsat til tre timer. I det forberedelsesmateriale, der blev fremsendt af UVM forud for SIP 1 og SIP 2, var skolerne blevet bedt om at forberede et oplæg om skolens udfordringer og udvalgte indsatser. Processen i workshoppen blev også præsenteret i forberedelsesmaterialet. Der blev dannet grupper a tre skoler, som på skift skulle indtage rollerne som hhv. fremlægger, interesseret spørger og reflekterende team.

Arbejdet i workshopgrupper er tilsyneladende det element, som deltagerne har været mest tilfredse med og vurderer har givet det største udbytte. Deltagerne peger i telefoninterviewene på, at workshopperne har været nyttige både med hensyn til udveksling af erfaringer og som inspiration for den enkelte skole.

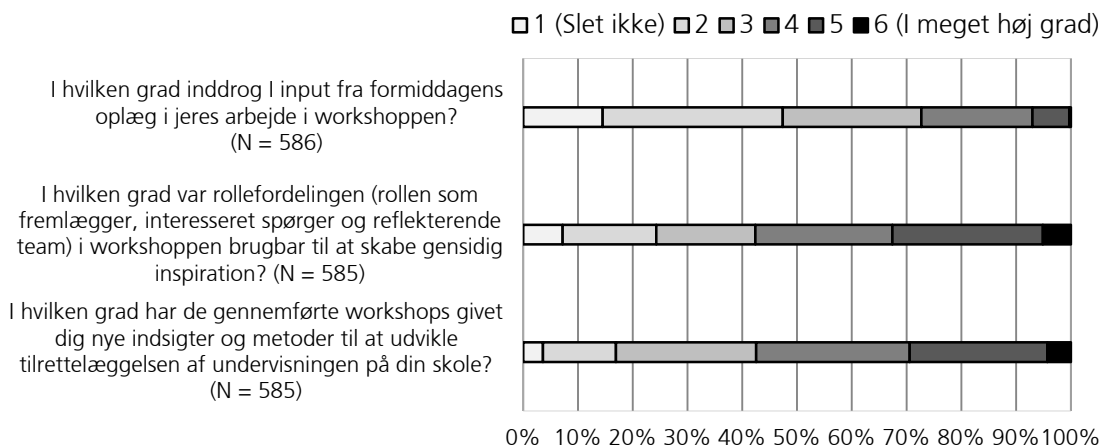
Figur 4
Udbytte af arbejdet i workshopgrupper, SIP 1

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt alle deltagere, GL-E.

Efter SIP 1 vurderede 46 % af deltagerne i spørgeskemaundersøgelsen, at workshoppen havde en værdi for skolens kvalitetsarbejde målt til 5 eller 6 på en skala, hvor "1" var "Slet ingen værdi", og "6" var "Meget høj værdi". Det fremgår af figur 4. Det kan dog være vanskeligt at påvise, at SIP 1 har haft en sådan konkret værdi for skolen umiddelbart efter kursusdagen. Svaret må derfor ses som et udtryk for, at en stor del af deltagerne vurderer, at udbyttet af workshoppen på lidt længere sigt har potentiale til at få en værdi for skolens kvalitetsarbejde.

Figur 5
Udbytte af arbejdet i workshopgrupper, SIP 2

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt alle deltagere, GL-E.

Efter SIP 2 blev deltagerne spurgt om, i hvilken grad de havde inddraget oplæggene fra formiddagens program i arbejdet i workshoppen. Ifølge figur 5 placerer næsten halvdelen (47 %) sig i den laveste ende af skalaen, dvs. på "1" eller "2".

I figur 5 ses også, i hvor høj grad deltagerne vurderer rollefordelingen som brugbar med hensyn til at opnå gensidig inspiration. Her svarer 32 % af deltagerne "5" eller "6" på en skala fra 1 til 6, hvor "1" er "Slet ikke", og "6" er "I meget høj grad". Knap halvdelen (43 %) placerer sig midt på skalaen, mens en fjerdedel (25 %) vurderer rollefordelingens brugbarhed til at være "1" eller "2".

På spørgsmålet om, i hvilken grad workshoppen gav nye indsigter og metoder til at udvikle tilrettelæggelsen af undervisningen, svarer 28 % "5" eller "6", 54 % svarer "3" eller "4", mens 17 % svarer "1" eller "2". Det fremgår også af figur 5.

Under interviewene pegede deltagerne på, at arbejdet i workshopper har været det mest udbytterige element i kursusdagene. Deltagerne nævner, at det har været særligt inspirerende at få indblik i, hvordan andre skoler arbejder med problemstillinger, der ligner deres egne. Workshopperne kan være med til at give gode ideer til nye måder at gribe udfordringer an på, og samtidig giver de mulighed for at spørge ind til de områder, som virker særligt relevante for ens eget arbejde.

Deltagerne pegede under telefoninterviewene dog på, at de kun i begrænset omfang har inddraget pointer fra vodcast og skoleoplæg i arbejdet i workshoppen. En forklaring på den begrænsede kobling til fælles oplæg kunne være, at arbejdet i workshoppen skulle tage udgangspunkt i et oplæg, som hver skole havde forberedt hjemmefra.

De interviewede deltagere har forskellige vurderinger af, hvor brugbar den beskrevne rollefordeling var i praksis. Nogle fulgte rollefordelingen, og nogle valgte ikke at gøre det. Blandt dem, der gjorde brug af rollerne, er vurderingen, at det var udbytterigt, fordi man derigennem kunne sikre, at alle kom til orde og fik feedback på deres eget arbejde. Nogle interviewede deltagere peger på, at rollefordelingen i workshopperne har været med til at understøtte det faglige udbytte. En hf-leder siger fx:

På kursusdag 2, da vi havde fremlagt, hvad der var vores praksis, og fik responsgruppens og det reflekterende teams tilbagemelding på det, der var de jo gode til at sætte fingeren på noget af det, vi kunne gøre til et indsatsområde. Blandt andet noget med klarere styring i forbindelse med undervisningsevaluering (...) De var gode til at problematisere, det synes jeg var udmærket. Og jeg synes, rollefordelingen var god, fordi det også var fint at høre om andre skolars praksis og være påtvunget en responsrolle, så vi aktivt skulle forholde os til det, der blev sagt.

Nogle grupper valgte som nævnt ikke at følge rollefordelingen. Under interviewene blev det begrundet med, at rollerne virkede for styrende og formaliserede, og at man derved ville miste en dynamik, der kunne være vigtig for erfaringsudvekslingen. En stx-lærer formulerer det på denne måde:

De workshops – dem er jeg stor fan af. Men vi er gået lidt bort fra rollefordelingen, det bliver mere en åben dialog. Jeg tror måske, det er meget almindeligt. Vi er jo alle sammen gymnasielærere, der gerne vil sige noget. Man mister selvfølgelig nogle ideer og nogle nuancer, når folk ikke får snakket helt færdig, men når arbejdet beror på dialog i højere grad end processtyring, bliver motivationen stor, og det tror jeg man vil miste, hvis man er tvunget til at bruge de roller.

I interviewene bliver der peget på, at sammensætningen af workshopgrupperne har stor betydning for de deltagende skolars udbytte. Nogle vurderer, at workshoppen ikke gav det forventede eller potentielle udbytte. Denne oplevelse findes særligt blandt skoler, der har været i gruppe med andre skoletyper end den, de selv kommer fra. Deltagere med denne oplevelse begrundede deres vurdering med, at diskussionerne ikke kan blive tilstrækkeligt nuancerede og praksisnære, fordi elevtyper og udfordringer afhænger af skoletypen.

Det fremgår også af interviewene, at nogle deltagere vurderer, at udbyttet i workshoppen var mindre end forventet, fordi de var i en gruppe, hvor ikke alle skoler var forberedte. En htx-lærer fortæller fx, at en af skolerne i vedkommendes gruppe endnu ikke har forberedt sig. Det har betydning, at der kun er én egentlig sparringspartner i gruppen.

Kapitel 3 om skolernes forberedelse til kursusdagene viser dog, at det er meget få deltagere, der angiver, at de ikke har forberedt sig. Der er derfor tale om en begrænset problemstilling, som dog er væsentlig at tage hånd om for de deltagere, der savner relevant sparring.

2.3 Rammer for kursusdagene

De otte kursusspor er blevet afholdt på forskellige lokaliteter rundt om i landet. I spørgeskemaundersøgelserne er deltagerne blevet spurgt om deres vurdering af rammerne for hhv. formiddagens plenumprogram og eftermiddagens arbejde i workshopper.

Samlet set er der en overvægt af deltagere, der er tilfredse med kursusstederne som ramme, men der er samtidig enkelte spor, hvor både plenumlokalet og rammerne for workshopperne har fungeret mindre godt. Vurderingerne fra deltagerne i Aalborg og de to spor i Lyngby skiller sig ud ved, at en signifikant større andel af deltagerne vurderer, at plenumlokalerne har været dårlige.

I de åbne kommentarfelter i spørgeskemaerne har enkelte deltagere kommenteret akustikken i plenumlokalerne. Særligt i forbindelse med fremvisning af vodcast oplever nogle deltagere, at det kan være vanskeligt at høre. Nogle deltagere nævner også, at det kan være svært at se slides, når man sidder bagerst i lokalet.

Hvad angår rammerne for workshopperne, er langt de fleste deltagere også tilfredse. Men flertallet af deltagerne i Aalborg, Aarhus og det ene spor i Lyngby vurderer dette på den nederste del af skalaen. Af de skriftlige kommentarer og interviewene fremgår det, at udfordringen med workshoplokalerne blandt andet kan hænge sammen med, at der sidder mange mennesker i samme lokale, og det derfor kan være vanskeligt for deltagerne at arbejde i workshoppen.

2.4 Afrunding af kursusdagene

Programmerne for de to kursusdage omfattede desuden en fælles afrunding i plenum efter arbejdet i workshopper. For SIP 1 var der afsat halvanden time til opsamling, herunder formidling af pointer fra tre-fem skoleoplæg, som kursuslederne skulle udvælge. Desuden fik deltagerne vist en afsluttende vodcast.

På SIP 2 var afrundingen skåret ned til en halv time med pointer fra dagens arbejde og en introduktion til SIP 3. Datamaterialet viser, at kursuslederne på de otte kursusspor har haft forskellige måder at gribe denne afrunding an på.

På tværs af interviewene fremgår det, at deltagerne har været tilfredse med den forkortede opsamling. Dels fordi det har betydet længere tid til at arbejde i workshopper, dels fordi opsamling af pointer fra enkelte skoleoplæg kunne virke fragmenteret. Det er desuden en gennemgående vurdering, at deltagerne efter en lang dag er for trætte til at kunne få et tilstrækkeligt stort udbytte af et afsluttende fagligt indslag.

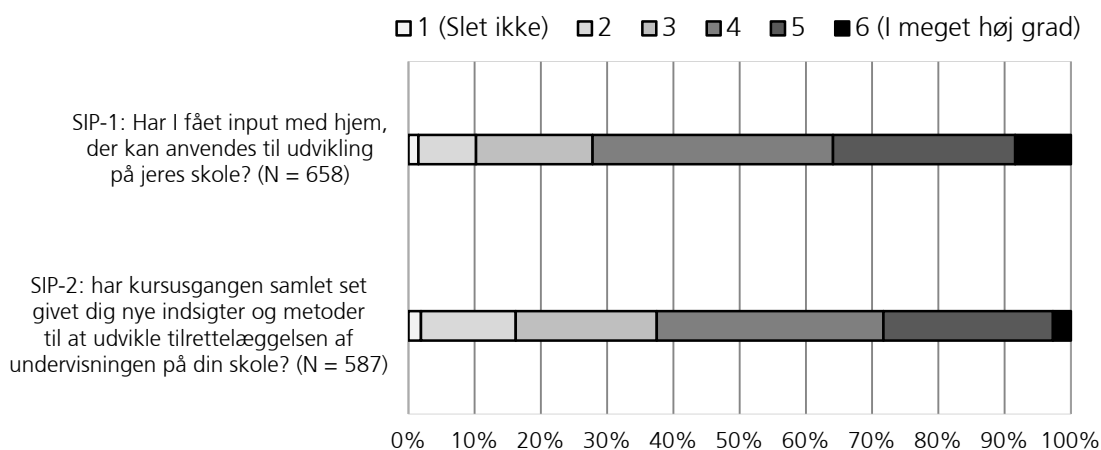
Der blev under interviewene særligt peget på, at de bedste afrundinger var korte, lagde vægt på at opsummere de vigtigste pointer fra dagen og kort introducere den kommende kursusdag og den forberedelse, der blev forventet af skolerne i den forbindelse.

Nogle interviewede deltagere efterspørger en bedre overgang mellem kursusdagene ved fx at give skolerne mulighed for at reflektere over udbyttet af dagen med kolleger fra egen skole og drøfte, hvad der skal ske på den kommende kursusdag. Vurderingen er, at den røde tråd i kursusdagene på den måde kan blive tydeligere – og skolerne derved i højere grad kan sætte ny viden og nye ideer i spil derhjemme som forberedelse til den kommende kursusdag.

2.5 Samlet udbytte af kursusdagene

Begge spørgeskemaundersøgelser beskæftiger sig med deltagerens samlede udbytte af dagene. Efter SIP 1 blev deltagerne spurgt, om de havde fået input med hjem, der kunne anvendes til udvikling på skolen. 36 % af deltagerne svarer enten "5" eller "6" på det spørgsmål, hvor "1" betyder "Slet ikke", og "6" betyder "I meget høj grad". Over halvdelen (54 %) svarer enten "3" eller "4", men 10 % vurderer, at udbyttet var "1" eller "2". Det fremgår af figur 6.

Figur 6
Samlet udbytte af kursusdagene

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt alle deltagere, GL-E.

Som det også fremgår af figur 6, vurderer nogenlunde samme andel udbyttet til at være "3" eller "4" (56 %). En lidt større andel af deltagerne svarer "1" eller "2" for SIP 2 end for SIP 1 (hhv. 17 % for SIP 2 og 10 % for SIP 1), og en mindre andel svarer "5" eller "6" (28 %).

Da der er blevet stillet to forskellige spørgsmål i de to skemaer, er fordelingen af deltagernes vurderinger ikke nødvendigvis et udtryk for, at deltagernes udbytte af SIP 2 har været mindre end udbyttet af SIP 1.

I interviewene peger deltagerne på, at særligt workshoparbejdet har affødt diskussioner, som ifølge deltagerne har været et umiddelbart udbytte af kursusdagene. Det betyder også, at deltagerne giver udtryk for, at udbyttet af SIP ikke i første omgang har været nye indsigter og metoder, men snarere inspiration fra de andre skoler i workshopgruppen.

Blandt de interviewede har mange planer om at vise udvalgte vodcast fra SIP-kurserne til andre medarbejdere på skolen. Det kan være til udvalgte grupper af lærere i fx udviklingsgrupper eller til alle lærere på skolen. Derfor er en del af deltagernes udbytte af kursusdagene også, at man forventer, at de faglige input i form af vodcast på lidt længere sigt kan få betydning for flere end blot de få deltagere i kursusforløbene.

Blandt de interviewede vurderer nogle samtidig, at kursusdagene endnu ikke har levet op til forventningerne. Deltagere med denne opfattelse peger på to forskellige årsager til dette. For det første den førnævnte problemstilling, der handler om sammensætning af workshopgrupper på tværs af uddannelsesstyper. Det bliver fremhævet af de deltagere, der har oplevet, at gruppesammensætningen var et problem, fordi de ikke har fået feedback, sparring og gode ideer fra en skole, der lignede deres egen.

For det andet vurderer nogle interviewede, at de i forvejen arbejder med de temaer og problemstillinger, som er blevet behandlet i vodcast og skoleoplæg på SIP 1 og SIP 2, og at temaerne og problemstillingerne ikke er blevet yderligere perspektiveret af de faglige input på dagene.

2.6 Opfølgning på skolen

Det er værd at bemærke, at der blandt de interviewede deltagere er store forskelle på, hvor meget der på nuværende tidspunkt er blevet fulgt op på SIP 1 og SIP 2 på de enkelte skoler. Nogle deltagere fortæller, at der er planer om at arbejde videre med nogle af de nye tanker i løbet af det kommende skoleår – og at det så vil være en fordel, at de fleste faglige oplæg fra kurserne findes på vodcast og derfor kan bruges som fx fælles indlæg på pædagogiske dage eller i andre sammenhænge, hvor hele eller dele af skolen drøfter undervisningen og pædagogiske temaer i det hele taget. En uddannelsesleder fra hhx vurderer:

De der vodcast, dem synes vi er rigtig gode, og det er noget, UVM skal fortsætte med at lave, også selv om det ikke er i forbindelse med afholdelse af kurser. Så kan vi bruge dem i forbindelse med forskellige pædagogiske dage, lærerforsamlingsmøder og sende dem ud i faggrupperne. Det er jo en hurtig måde at få resultater ud på. På det sidste kursus var der to vodcast, der var rigtig gode, og de er blevet sendt ud både i faggrupper og til hele skolen til inspiration.

Andre fortæller under interviewene, at de allerede har haft drøftelser i forskellige fora, og enkelte fortæller, at hele skolen bliver involveret efter hver kursusdag. Fx fortæller en hf-lærer:

Vi har taget det op på vores PR-møder hver gang, hvor der er blevet afsat tid til, at alle lærere er ude i grupper og reflektere over de her ting, og nu er vi i en konkretiseringsfase, hvor vi skal ud og finde konkrete ændringsforslag. Og så er der nedsat tre arbejdsgrupper på skolen, som skal tage sig af det videre arbejde i næste skoleår. Der er en udbudsgruppe, en undervisningsgruppe og en skolegruppe. Så SIP har i høj grad sat gang i en hel masse her på skolen.

Samtidig er det blandt de interviewede en udbredt vurdering, at SIP-kurserne først får betydning for praksis i løbet af det kommende skoleår. En vicerektor fra stx påpegede under et telefoninterview, at temaerne i SIP er for omfattende til at få betydning midt i et skoleår:

I forberedelsesmaterialet til anden kursusgang blev der lagt op til, at skolerne skulle reflektere over, hvordan første kursusgang har influeret praksis. Det har den ikke. Midt i et skoleår ændrer man ikke hastighed og retning. Der kan man godt sætte spørgsmålstegn ved, om den måde, kursusgangen er tilrettelagt på, i tilstrækkelig høj grad tager højde for skolerne praksis. Kadencen mellem skolens daglige gang og kursets ambitionsniveau har ikke været særlig synkroniseret.

Skolerne har på nuværende tidspunkt, i maj-juni, ikke mulighed for at arbejde målrettet med udviklingsprojekter og andre tiltag, da det er eksamensperiode, og der dermed er stor travlhed blandt både lærere og ledere. Hvad skolernes deltagelse i SIP mere konkret vil betyde for praksis, er det derfor endnu for tidligt at sige noget om.

3 Forberedelse til kursusdagene

Forud for hver kursusdag har skolerne fået tilsendt et forberedelsesmateriale fra UVM med en række arbejdsspørgsmål og forskellige former for input, der havde til formål at rammesætte den enkelte kursusdags program og pege på, hvilken forberedelse der var nødvendig som grundlag for arbejde i workshopgrupperne.

Der var stor forskel på omfanget af det forberedelsesmateriale, der blev udsendt inden de to kursusgange. Forberedelsesmaterialet til SIP 1 var på 120 sider og indeholdt ud over program for dagens forløb blandt andet en guide til brug af UVM's databank og slides fra de vodcast, som blev vist på dagen. Skolerne blev i materialet bedt om at forberede en kort præsentation til brug i workshoppen. Præsentationen skulle indeholde 1) skolens data om dens egne resultater, 2) information om, hvordan skolen anvender oplysninger om elevernes faglige resultater, elevtrivselsundersøgelser og evaluering af undervisningen og 3) en kort omtale af, hvilke forsøgs- og udviklingsprojekter (lokale, regionale og nationale) skolen deltager i eller for nylig har deltaget i med henblik på kvalitetsudvikling. Forberedelsesmaterialet blev sendt ud én-to uger før kursusdagen.

Det forberedelsesmateriale, der blev fremsendt forud for SIP 2, var på syv sider og indeholdt ud over program for dagen blandt andet et forslag til, hvilke emner skolerne kunne inddrage i en kort præsentation til brug i workshoppen. Listen omfattede en bred vifte af emner og temaer, og herudover rummede materialet links til en række afrapporteringer af skolers erfaringer inden for forskellige udviklingsprojekter. Skolerne blev bedt om at forberede en kort præsentation, der skulle indeholde en beskrivelse af, hvordan den enkelte skole arbejder med udvikling af følgende elementer: faglighed, arbejdsformer, vejledning, undervisningsdifferentiering og samarbejde mellem elever og lærere. Forberedelsesmaterialet blev sendt ud syv-otte uger inden kursusdagen.

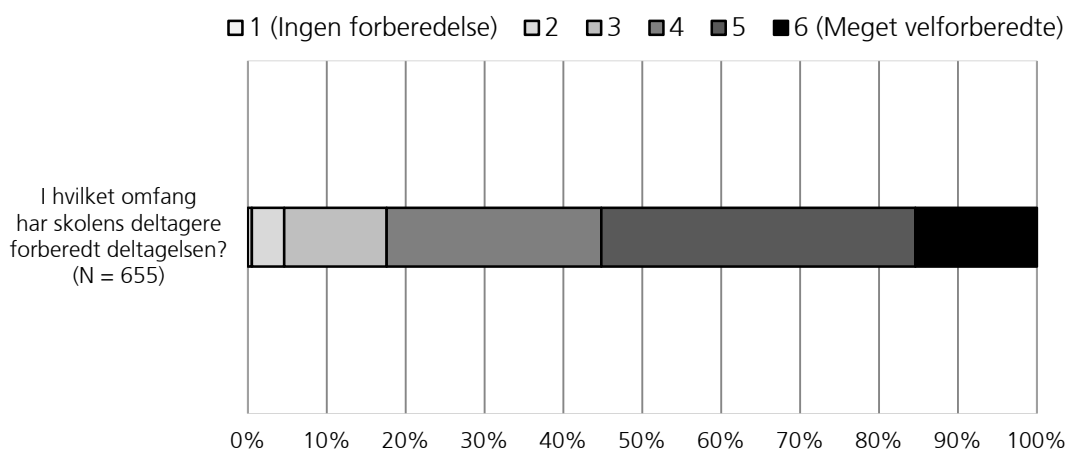
Samlet peger denne opsamling på, at langt de fleste deltagere forbereder deres deltagelse til kursusgangene i fællesskab på skolen. Forberedelsesmaterialet vurderes forskelligt. Nogle deltagere mener, at det er et godt hjælpemiddel til at udarbejde oplæg. Andre deltagere finder det for omfattende og for bredt fokuserende, hvilket resulterer i en ikke tilstrækkelig sammenhængende og fokuseret kursusdag. Der er i interviewene en del tilkendegivelser af, at skolerne ønsker tydeligere rammer for præsentationen og forberedelsen af arbejdet i workshopperne, herunder en klar angivelse af, at der skal udvælges få temaer ud fra UVM's bruttoliste, så det undgås, at alle skoler føler sig forpligtede til at fremlægge alt.

Dette kapitel uddyber deltagernes forberedelse til kursusdagen og deres vurderinger af det fremsendte forberedelsesmateriale.

3.1 Deltagernes forberedelse til SIP 1

Figur 7 viser, i hvilket omfang deltagerne har forberedt deres deltagelse i SIP 1. 54 % af deltagerne svarer "5" eller "6" på skalaen fra 1 til 6, hvor "1" er "Ingen forberedelse", og "6" er "Meget velforberedte". Kun 5 % svarer "1" eller "2".

Figur 7
Deltagernes forberedelse til SIP 1

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt alle deltagere, GL-E.

Af både interview og kommentarer i spørgeskemaet fremgår det, at deltagere vurderer, at forberedelsesmaterialet ikke blev udsendt i tilstrækkelig god tid inden kursusdagen til, at skolerne kunne nå at forberede deres præsentation godt, herunder at anvende de relevante data. En deltager vurderer fx, at tidspresset var medvirkende til, at det var "lidt tilfældige data, som skolerne medbragte".

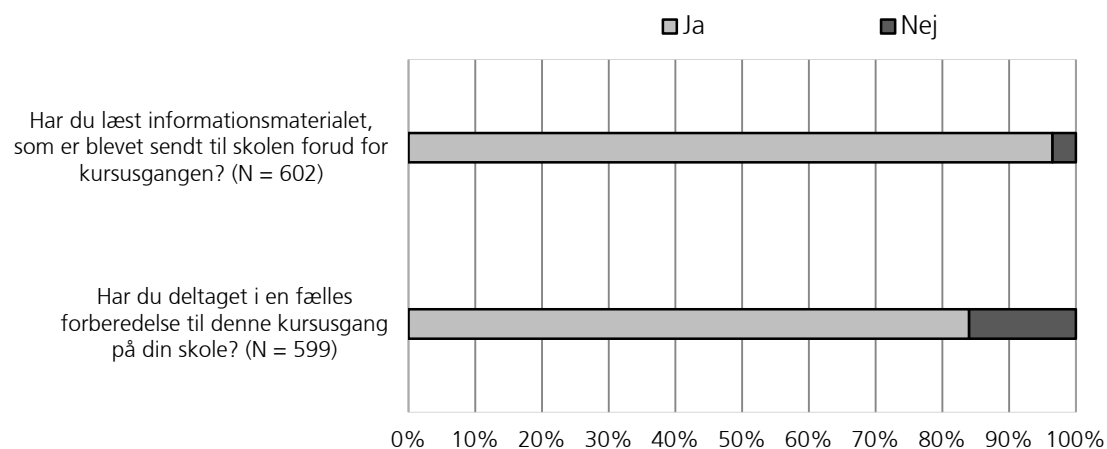
Deltagernes vurdering af indholdet af forberedelsesmaterialet til SIP 1 varierer. Nogle deltagere påpeger, at materialet var godt, fordi det lagde en linje for kursusdagen. De påpeger også, at det var et konkret udgangspunkt for udarbejdelse af oplæg. En tillidsrepræsentant fra htx nævnte under et telefoninterview, at det formåede at skabe struktur i vedkommendes skoles oplæg.

Andre deltagere er mere kritiske over for materialet. En deltager skriver, at det gav anledning til fortolkningsproblematikker på vedkommendes skole, da spørgsmålene ikke var tilstrækkeligt entydige. Andre nævner, at opgavebeskrivelsen var meget lang, hvilket gjorde, at formålet "druk-nede lidt". En deltager savnede indholdsfortegnelse og sidetal i materialet.

3.2 Deltagernes forberedelse til SIP 2

Spørgeskemaundersøgelsen efter SIP 2 viser, at langt størstedelen af deltagerne havde læst forberedelsesmaterialet forud for kursusdagen.

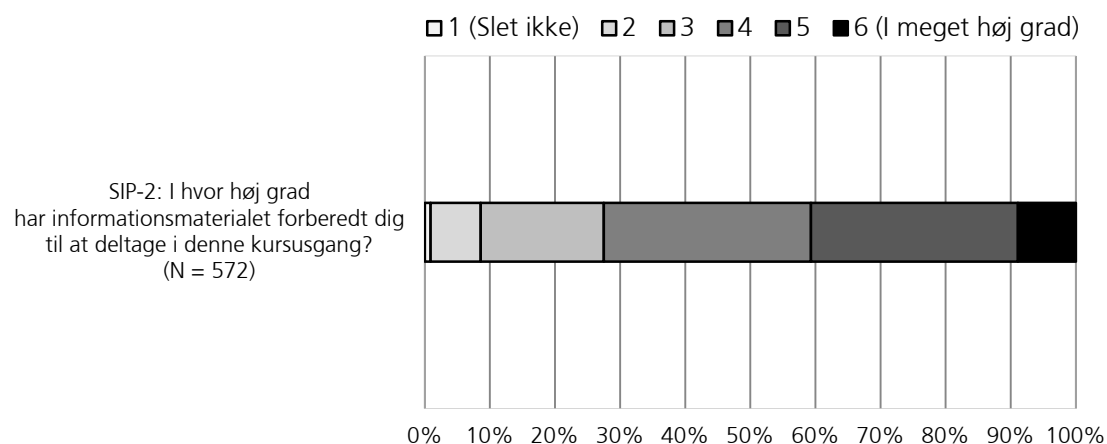
Figur 8
Deltagernes forberedelse til SIP 2

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt alle deltagere, GL-E.

Som det fremgår af figur 8, svarer 97 %, at de har læst materialet. Hovedparten (84 %) af deltagerne angiver desuden, at de har deltaget i en fælles forberedelse på skolen forud for SIP 2. Under telefoninterviewene gav deltagerne udtryk for, at forberedelsen typisk har bestået af et eller flere indledende møder for alle kursUSDeltagerne. På møderne er forberedelsesmaterialet blevet diskuteret, og arbejdsopgaver er blevet uddelegeret.

Figur 9
Deltagernes forberedelse til SIP 2

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt alle deltagere, GL-E.

Spørgeskemaundersøgelsen peger samtidig på, at der er stor forskel på deltagerne vurdering af, om materialet forberedte dem til at deltage i SIP 2. 9 % af deltagerne svarer "1" eller "2", hvor "1" er "Slet ikke", og "6" er "I meget høj grad". 51 % svarer "3" eller "4", og 40 % svarer "5" eller "6". Det fremgår af figur 9.

Nogle interviewede deltagere vurderer, at forberedelsesmaterialet til SIP 2 gav et godt grundlag for at forberede præsentationen til workshoppen. En afdelingsleder fra en hf-institution vurderer i et telefoninterview, at det giver gode input til at vurdere egen praksis ud fra. En tillidsrepræsentant fra stx påpegede under et telefoninterview, at forberedelsen klæder ham på med hensyn til de temaer, som workshopperne handlede om.

Andre deltagere er mindre tilfredse med forberedelsesmaterialet. Nogle deltagere vurderer, at rammer og fokus for skolens præsentation ikke er tilstrækkelig præcist, og at workshopoplæggene derfor risikerer at blive for omfattende. Nogle interviewede deltagere vurderer, at det brede oplæg har været medvirkende til, at de brugte lang tid på deres forberedelse.

Nogle deltagere giver udtryk for, at forberedelsesmaterialet, herunder kravene til skolernes præsentationer i workshopperne, var så bredt formuleret, at der ikke nødvendigvis var en synlig rød tråd mellem forberedelsen og indholdet på kursUSDagen. Dette kan være medvirkende til, at sammenhængen mellem formiddagens program og de efterfølgende workshopper bliver utydelig. En deltager skriver i spørgeskemaet:

Der manglede sammenhæng mellem kravene til skolernes forberedelse, som gav mulighed for at vælge mellem mange forskellige fokuspunkter, og de to fokuspunkter, som arrangørerne havde valgt til formiddagens seance: skriftlighed og gymnasiefremmede elever. Det er to ganske udmærkede punkter, men så skulle forberedelsen også have handlet om disse.

En anden deltager skriver:

Derudover synes jeg ikke, sammenhængen mellem oplæg og workshop har været særlig god. Jeg tror måske, det handler om, at spørgsmålene til forberedelsen (især til SIP 2) var så mangfoldige, at sammenhængen derfor forsvandt.

Flere af de interviewede deltagere nævner, at den brede opgaveformulering til SIP 2 gjorde, at de selv måtte vælge et mere specifikt fokus. Nogle interviewede deltagere vurderer, at en mere enkel vejledning ville have skabt et mere fokuseret workshopforløb.

4 Opmærksomhedspunkter

Denne midtvejsevaluering peger på fordele og ulemper i tilrettelæggelsen af kursusforløbet SIP. Samlet set peger deltagerne vurderinger på, at de finder det inspirerende at diskutere og inspirere eget og andre skolers arbejde med kvalitetsudvikling i de gymnasiale uddannelser. Samtidig peger midtvejsevalueringen på, at en række forhold skal være til stede, for at deltagerne får et tilstrækkeligt stort udbytte af kursusforløbet.

Dette kapitel indeholder en række opmærksomhedspunkter, som efter EVA's vurdering vil være centrale i det videre arbejde med at tilrettelægge og gennemføre de to sidste kursusdage på en måde, så viden forankres i praksis.

Overvej sammenhæng mellem faglige oplæg og skolernes arbejde med egne udviklingsprojekter

Midtvejsevalueringen peger på, at den måde, kursusdagen hidtil har været tilrettelagt på – med fælles oplæg om formiddagen og arbejde med skolernes egne udfordringer og udviklingsprojekter om eftermiddagen – ikke har haft en tydelig sammenhæng set fra deltagerne perspektiv. En stor del af deltagerne angiver fx, at de ikke inddrager input fra formiddagens oplæg i eftermiddagens arbejde i workshopper. Det vil derfor være centralt at overveje, hvordan formålet med de enkelte elementer formidles tydeligt til de deltagende skoler, herunder hvilken sammenhæng mellem de enkelte elementer der tilstræbes.

Hvis det er hensigten, at oplæggene skal give inspiration til skolernes arbejde i workshopperne, er det vigtigt, at denne sammenhæng tydeliggøres, fx ved at give deltagerne særskilt tid til at reflektere over og drøfte oplæggenes indhold og sammenholde pointerne med egne udfordringer.

Det vil i den forbindelse være væsentligt at overveje, på hvilken måde skolerne får det største udbytte af vodcast. Vodcast kan ses hjemmefra, men der er ikke garanti for, at alle har set dem. Dette er ikke nødvendigvis et problem, hvis vodcast ikke skal udgøre et fælles grundlag for det efterfølgende arbejde i workshopgrupperne. Men hvis det er intentionen, at vodcast skal udgøre en fælles ramme for arbejdet i workshopperne, kan de vises i mindre grupper, fx i workshoplokalerne, i stedet for i et stort plenumlokale, hvor det kan være vanskeligt at se og høre tilstrækkeligt.

Tydeliggør fokus for skolernes forberedelse

Rammerne for skolernes forberedelse af oplæg på kursusdagen har for SIP 1 og SIP 2 været meget brede, når det gælder temaer. Denne midtvejsevaluering viser, at deltagerne kan have vanskeligt ved at afgrænse og prioritere temaerne, med det resultat, at workshopoplæggene på dagene kan blive ufokuserede og meget forskelligartede. Dette kan også hænge sammen med, at skolerne kun i mindre grad har overblik over, hvilke fokusområder de særligt vil prioritere i forbindelse med kvalitetsudviklingsarbejdet.

Det kan derfor være en hjælp for skolerne, hvis den røde tråd i de fire kursusdage tydeliggøres, herunder at sammenhængen mellem kursusdagene italesættes, ved fx på SIP 3 at introducere, hvad der skal ske på SIP 4. På den måde vil skolerne i højere grad kunne tilrettelægge udviklingsarbejdet og indhente erfaringer med arbejdet, som kan indgå i workshoparbejdet på den sidste kursusdag.

Genovervej sammensætning af workshopgrupper

Indtil videre har arbejdet i workshopgrupper været det element, der har givet deltagerne det største udbytte. Nogle deltagere problematiserer dog sammensætningen af grupper på tværs af skoletyper, idet de oplever, at det kan være vanskeligt at opnå tilstrækkeligt praksisnære drøftelser, hvis grundlaget for drøftelserne er meget forskelligt, dvs. hvis man fx har meget forskellige elevtyper.

Det kan derfor være vigtigt at overveje og tydeliggøre formålet med gruppesammensætningen. Mange forhold kan indgå i sammensætning af workshopgrupper, herunder formål med samarbejdet, logistik og skolernes egne ønsker til ensartethed med hensyn til type eller størrelse af skoler, man skal sparre med.

Understøt gode rammer for dagene

Generelt viser deltagernes tilbagemeldinger, at de har været tilfredse med rammerne for kursusdagene. Enkelte steder har der dog været udfordringer med hensyn til både plenumlokale og workshoplokaler. Det drejer sig fx om muligheden for at se og høre oplæg i plenum og som vodcast og om akustikken i forbindelse med workshoparbejdet.

Det er vigtigt at overveje, hvordan disse udfordringer kan håndteres, herunder om vodcast kan ses på en anden måde end i plenum, og om arbejdet i workshopgrupper kan foregå på en måde, der medfører gode vilkår for dialog på alle otte kursusspor.

**DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT**

Østbanegade 55, 3.
2100 København Ø

T 35 55 01 01
F 35 55 10 11

E eva@eva.dk
H www.eva.dk

Danmarks Evalueringsinstitut udforsker og udvikler kvaliteten af dagtilbud for børn, skoler og uddannelser. Vi leverer viden, der bruges på alle niveauer – fra institutioner og skoler til kommuner og ministerier.

Læs mere om EVA på vores hjemmeside, www.eva.dk.
Her kan du også downloade alle EVA's udgivelser
– trykte eksemplarer kan bestilles via en boghandler.